

WILLEM JENNINGS BRYAN †

Hij stierf den zachtst denkbaren dood: zonder strijd. In den slaap nam de Heere, zijn God, hem weg, — op den dag des sabbats en zoo ging hij zonder onderbreking van den aardschen in den hemelschen sabbatdag over en al kent de Heere alléén met volkómen zekerheid wie de Zijnen zijn, we mogen op grond van het leven en den arbeid en de belijdenis des gestorvenen, vertrouwen, dat ook voor hem het woord geklonken heeft: Kom in, gij, gezegende des Heeren!

Zondag 26 Juli was hij nog voorgegaan in de kerk te Dayton, in Tennessee, waar hij de meest vooraanstaande persoon was geweest in 't daar pas gevoerde proces, waarvan de reclame, *niet* door hem en de zijnen gemaakt, de halve wereld dezer dagen in beweging heeft gezet.

's Middags ging hij na de lunch wat rusten.

O, hij was nog vol plannen!

Om nog te zwijgen van een tocht naar het Heilige Land, die op zijn programma stond, had hij nog zeer kort geleden aan zijn vrouw verzekerd, dat hij zich volkomen in staat gevoelde, om een algemeenen veldtocht te leiden, die de geheele Vereenigde Staten omvatten zou, om te komen tot zulk een toestand, dat niet langer Christen-kinderen, tegen den zin en den wil hunner ouders, in de moderne leerstellingen zouden onderwezen worden.

Tegen vijven ging zijn vrouw hem wekken:

Bryan wás al gewekt door den engel des Doods, wiens aangezicht niemand kan weerstaan, en slechts zijn stoffelijk overschot was achtergebleven, om, ingevolge zijn reeds vroeger uitgesproken wensch, begraven te worden in de nabijheid van Washington, waar hij als minister van Buitenlandsche Zaken onder Wilson indertijd het hoogtepunt van zijn staatkundig leven heeft bereikt.

Scherp ingesneden waren de trekken van zijn gelaat.

Hij was van boven geheel haarloos, zoodat het vrij hooge voorhoofd zonder scheiding in den kalen schedel overging. Een rechte, stevig ingeplante neus met breede vleugels gaf een kenmerk van beslistheid aan zijn gelaat, nog verhoogd door de diepe groeven, die van den neus naar de mondhoeken liepen, terwijl het gelaat uitliep in een breede kin, die van wilskracht getuigde.

Bryan was geen man „van het Oosten.”

Gelijk zoovele staatslieden van beteekenis had hij zijn jeugd doorgebracht en zijn opleiding genoten, *niet* in Amerika's centra van wetenschap en politiek, *niet* in New-York of in een der andere Staten van het Oosten, maar in 't midden des lands, waar het Amerikaansche volk nog een à twee eeuwen jonger is, dan in New-York en Boston en Albany en Washington.

Zijn wieg stond te Salem in Illinois.

Hij studeerde in denzelfden staat in de rechten.

Na voltooiing zijner studiën bekwaamde hij zich in dezelfde streek op een advokaten-kantoor in de praktijk en vestigde zich zelfstandig van '83 tot '87 te Jacksonville en daarna te Lincoln in Nebraska.

Spoedig verbreidde de faam zijn naam!

Bryan behoorde tot de allergrootste redenaars der twee laatste menschengeslachten en dat maakte hem tot een zeer gezocht man als verdediger, voornamelijk in een land, dat de jury-rechtspraak kent, — 't gebeurde niet zelden, dat hij een schijnbaar verloren zaak door zijn gespierde welsprekendheid, zwaar van argumenten, toch nog wist te winnen voor de conscientie der jury.

Weldra werd Bryan ook betrokken in de politiek.

Hij schaarde zich aan de zijde der democraten, maar de onderscheidingen in de Amerikaansche politiek zijn zóó splinterig, dat ik het niet wagen zal, precies het politieke standpunt van Bryan te bepalen, terwijl het voor den lezer ook van weinig beteekenis is.

Wel stip ik even aan, dat Bryan de meening en het besluit zijner partij, steeds aan eigen oordeel onderwierp en als 't móést dat eigen oordeel ook tegen de meerderheid durfde te handhaven.

Hij was daardoor niet steeds de gewilde man.

Maar zijn welsprekend woord kon men niet missen en tot driemaal toe is Bryan democratisch candidaat geweest voor het Presidentschap der Unie: waar echter de democraten steeds meer aftakelden tegenover de republikeinen, daar haalde hij het nooit en tóén een enkelen keer door verdeeldheid in 't kamp der laatsten, de democraten het wonnen, — was Bryan juist géén candidaat en nam Wilson zijn intrek in het Witte Huis.

Natuurlijk kon deze Bryan niet passeeren, die het Departement van Buitenlandsche Zaken kreeg.

Ook hier toonde hij zijn zelfstandig karakter.

Enkele jaren ging het goed, doch toen tegen 't eind van den Wereldoorlog ook Amerika zich daarin mengde, — wel mengen moest, naar 't oordeel van bijna iedereen, — had Bryan, wiens scherpe geest zag, dat het op Wilsons koers tot oorlog komen móést, reeds een jaar te voren zijn ontslag genomen.

Dertig, veertig jaren lang heeft Bryan zijn stem verheven in Amerika's politieke leven. Omdat hij zelden in de regeering kwam, zijn er weinig directe successen te boeken, doch zonder invloed was zijn woord nimmer en b.v. de „drooglegging” van Amerika is een der laatste daden geweest, die hij met zijn machtige stem bevorderd heeft.

Maar nimmer werd zijn naam méér genoemd over de geheele wereld, dan de laatste weken, toen hij de hoofdproes was in het reeds genoemde proces.

Tot zijn volle kracht kwam hij er *niet*.

Hij had een grooten slag willen leveren vóór de onfeilbaarheid van het Bijbelverhaal en tegen de Evolutie-leer, — of liever hij had de stelling willen verdedigen, dat Amerika's Christelijke overheid op haar scholen het geloof aan de waarheid der H. Schrift niet mag laten ondermijnen, met name wijl dit bij 't gemis van bijzonder onderwijs op „hoordwang” van de jeugd neerkomen zou... maar de rechter hield het geding zorgvuldig binnen de grenzen der vraag, óf en in hoeverre de wetten des lands overtreden waren, zoodat het tot een principiëel debat eigenlijk niet kwam.

Maar de groote rede, die hij daarbij had willen houden, had hij kant en klaar en hij had ze nu bijna gereed voor de pers... toen de Heere Zelf zijn rede afbrak.

Wij, als Christenen met elkaar, zullen misschien wel de een in dit, de ander in dat punt met Bryan van meening verschillen, maar *dit* bleek wel duidelijk, dat we in de eenige, alles beslissende hoofdzaak met hem één zijn.

En vele duizenden hebben deze laatste dagen, over zee en land henen, in gedachten Bryan de hand gedrukt, en al heeft dan de heele, liberale wereldpers hem, ouder gewoonte, onder 't niet denkend deel van 't internationale menschdom gerangschikt, — die menschen, welke nog met een Luther en Calvijn stáán voor „het Woord,” daar kinderlijk-geloovig voor buigen, van geen eigen inlegselen willen weten, maar het aanvaarden zooals God het gegeven heeft: zij hebben gedánt voor Bryans kloek getuigenis!

En dit getuigenis zal doorwerken, ook waar de trouwe getuige zelf opgeroepen werd. Er zit nog veel „oud en goed volk” in dat Amerika en zij zullen ontwaken en getuigen voor de eere Gods en de waarheid en zekerheid van Zijn Woord.

P. BR.

GEDACHTEN

Wereldsche wetenschap is een fakkelt, die al te dikwerf haar snellopenden drager in vlam zet.

Door pure veelzijdigheid verliest men de ééne zijde vanwaar het licht komt wel eens uit het oog.